

Pakistans ekonomi går bra men den politiska krisen djupnar

Henrik Chetan Aspengren

Den politiska utvecklingen i Pakistan går stick i stäv med landets ekonomiska utveckling. Medan ekonomin uppvisar god tillväxt kringkårs och urholkas den politiska makten av såväl extrema samhällsgrupper som militären. En kraftigt försvagad regering gör nu eftergifter mot radikala islamistiska grupper, trots omvärldens krav på motsatsen. Frågan för framtiden är hur Kinas ökade inflytande påverkar Pakistans allt svagare politiska institutioner.

Ekonomisk tillförsikt

Pakistan har under senare år på ett anmärkningsvärt sätt lyckats kombinera god ekonomisk tillväxt med en djupnande samhällelig och politisk kris. Världsbanken beräknade i sin utvecklingsuppdatering för Pakistan från november i år en tillväxt på drygt fem procent för 2017. Vidare beskrev Världsbanken förutsättningarna för en stadigt ökande tillväxt för de kommande två

åren. Om riskerna hanteras väl skulle tillväxten kunna landa på knappt sex procent år 2019. Anledningarna till den goda tillväxten i Pakistan är flera. Den inhemska konsumtionen stiger, samtidigt som jordbrukets produktivitet ökar. Glädjande för landet är att tillväxten inom servicesektorn också ökar, vilket tyder på vissa strukturella förändringar i den pakistanska ekonomin.

Ekonomin skulle kunna stärkas ytterligare av förbättrad infrastruktur. Vägar och järnvägsnät har varit djupt eftersatta under lång tid. Med hjälp av olika former av kinesiska insatser har nu en rad infrastrukturprojekt påbörjats. Pakistan är en av världens största mottagare av kinesisk finansiering. Under perioden 2000-2014 mottog landet drygt 24 miljarder USD i olika former av kinesiska lån och bidrag. En av de mest spektakulära satsningarna är den så kallade Kinesisk-pakistanska ekonomiska korridoren som sträcker sig från den kinesisk-pakistanska

gränsen i nordöstra Pakistan hela vägen till hamnstäderna Gwadar och Karachi. Korridoren inbegriper konstruktion av såväl vägnät, järnvägsnät som fiberoptiska nätverk.

sig en försvagad regering tvingad att tillmötesgå demonstranternas långtgående krav, trots att demonstrationerna saknade djupare folklig förankring. Samtidigt har regeringen

Kinesiska företag står för större delen av konstruktionsarbetet medan Pakistan har garanterat arbetarnas säkerhet med en ansenlig trupperinsats.

Den politiska bakgrunden till dagens kris

Under oktober och november månad har Pakistans politiska kris fördjupats. Efter det att våldsamma protester skakat flera städer såg

stått handfallen inför ett domstolsbeslut att släppa den internationellt efterlyste terroristen Hafiz Saeed ur sin husarrest.

Den goda ekonomiska utvecklingen samsas alltså med en djupnande politisk och samhällelig kris. Båda kriserna har historiska rötter. Den demokratiska styrformen med valda representanter som statens företrädare

har aldrig fullt ut accepterats av landets militärmakt. Idén att valda politiker i huvudstaden Islamabad ska fälla de avgörande besluten om Pakistans framtid är endast ytligt förankrad i militärens högkvarter i Rawalpindi. Militären har inte officiellt styrt landet sedan Pervez Musharraf s avgång som president 2008, men militärledningen och den omfattande underrättelsetjänsten är ändå alltså närvarande i kulisserna till den politiska scenen. Förutom det demokratiska underskott som uppstår i en situation där den politiska beslutsmakten är begränsad, kommer de folkvalda även att få svårt att prioritera inriktningar som skulle kunna vara bra för landet men som saknar stöd hos militären och säkerhetstjänsten. En mer pragmatisk inställning till grannlandet Indien eller till nedskärningar i den omfattande militärbudgeten är exempel på inriktningar som skulle göra landet gott, men som kraftigt försvåras av militärens inblandning i politiska frågor. Paradoxalt nog åtnjuter Pakistans folkvalda inte heller något vidare förtroende hos sina väljare, vilket ytterligare försvagar deras mandat. Detta är på vissa sätt självförvållat då många förtroendevalda använder sina politiska positioner till att skapa personliga fördelar. De stora politiska partierna har återkommande skakats av korruptionsskandaler. Denna brist på tilltro till den demokratiska politiken har utnyttjats av såväl militärens företrädare som islamistiska ideologer och aktivister allt sedan 1960-talet.

Krisens nya inslag

Pakistan har under hela sin moderna historia skakats av kriser liknande den som nyligen uppkommit. Krisen har både inrikespolitiska och utrikespolitiska dimensioner. Särskilt oroande just denna gång är för det första hur tillsynes lättvindigt den politiska ledningen gett efter för krav från extrema

samhällselement, för det andra hur den pakistanska militärmakten agerat som påtryckare mot regeringen till förmån för extremistiska yttringar.

Efter några år av viss politisk stabilitet sedan valet 2013 avgick dåvarande premiärminister Nawaz Sharif i juli i år under dramatiska former. De så kallade Panamadokumenterna uppdagade att Sharifs familj placerat stora tillgångar i skatteparadis, och Pakistans högsta domstol avpolletterade honom från ämbetet som regeringschef. Sharifs avgång utlöste en politisk kris som ytterligare fördjupades i oktober och november efter att ett nytt lagförslag lagts fram av regeringen.

Lagförslaget avsåg bland annat att ändra vissa formuleringar i den ed som förtroendevalda uttalar då de tillträder sitt officiella ämbete. Vissa religiösa aktivister ansåg att de språkliga förändringarna ifrågasatte profeten Mohammeds status och de mobiliserade demonstrationer som lamslog kommunikationerna mellan storstaden Rawalpindi och huvudstaden Islamabad. Demonstranterna tillhörde olika radikala religiösa organisationer utan vidare samhällsstöd och flera etablerade religiösa partier tog inledningsvis avstånd från protesterna. Demonstrationerna spred sig därefter till andra städer och en handfull demonstranter dödades vid konfrontationer med polis.

Militärledningen intog en aktiv roll i de förhandlingar som senare inleddes för att avhjälpa våldsamheterna. Protestledarna lade fram ett antal långtgående krav som regeringen kände sig tvingad att tillmötesgå. Kritiken mot hur lätt regeringen böjde sig för demonstranterna har varit omfattande inom den pakistanska pressen och civilsamhället. Också militärens roll har kritiserats,

särskilt utifrån dess uttalanden som tycktes likställa demonstranternas våldsamma och spontana protest med regeringens försök att upprätthålla ordning. Mitt under denna kris beslutade en domstol i Punjab att Hafiz Saeed, grundare av terroristorganisationen Lashkar-e-Taiba, skulle släppas fri från sin husarrest. Saeed återfinns på såväl USA:s som FN:s lista över internationella terrorister. Domstolens beslut togs efter en svag bevisföring i rätten från statens sida, vilket i sig är anmärkningsvärt.

Ytterligare anmärkningsvärt är hur tillsynes handlingsförlamad den pakistanska staten har varit efter frisläppandet, trots starka uttalanden från USA om att beslutet kommer att få såväl politiska som ekonomiska konsekvenser för Pakistan. USA:s bistånd är ansevärt men har kontinuerligt minskat sedan 2010. Det är även behäftat med krav på motpresentationer i form av terroristbekämpning. Även om USA:s möjligheter att påverka Pakistans agerande förblir stora, måste de numera förhållas till Kinas omfattande insatser i landet. Kina ställer inga krav på generella politiska reformer i Pakistan och lägger ingen vikt vid mänskliga rättigheter eller förbättrade styrformer. Däremot har Kina ett stort intresse av ett säkert och stabilt Pakistan, som ger avkastning på de enorma investeringarna och där kommunikationen mellan hamnarna i Karachi och Gwadar och Kinas nordvästra provinser är säkrad.

Kina har även ett stort intresse av att förhindra att olika former av militant extremism spillas över till landet från Pakistan. Men även om Kinas ökade insatser i Pakistan kan bidra till ökad stabilitet är det inte troligt att de borgar för stärkta politiska institutioner. Den senaste krisen tyder på att

Pakistans regering kommer att försvagas ytterligare under kommande år, liksom övriga politiska institutioner. Militären har länge sett sig som garanten för stabilitet i landet. En sådan ordning kommer att stärkas i takt med att den politiska krisen pågår. Europas och USA:s möjligheter att inverka på utvecklingen i Pakistan påverkas i allt högre grad av Kinas ökade intresse för landet. Det är en situation som inte gynnar Pakistans demokratiska institutioner, men som inte nödvändigtvis på kort sikt behöver påverka den goda ekonomiska utvecklingen.

Henrik Chetan Aspengren är associerad forskare vid UI:s Asienprogram.

U**brief**

WOULD YOU LIKE TO KNOW MORE ABOUT UI?

The Swedish Institute of International Affairs (UI) is an independent platform for research and information on foreign affairs and international relations.

The institute's experts include researchers and analysts specialized in the field of international affairs. While maintaining a broad perspective, research at UI focuses on unbiased scientific analysis of foreign and security policy issues of special relevance to Sweden. UI as an organization does not take a stand on policy issues.

UI Briefs are short commentaries on international issues, events or trends related to UI's focus areas. They are written by UI staff, UI visiting researchers, or other experts associated with UI. UI Briefs do not require adherence to strict academic conventions. Selected lectures at UI are also occasionally published with the series. While the author is responsible for the text, UI staff has edited each manuscript.

For more information visit our website: www.ui.se, where you will find up-to-date information on activities at the Swedish Institute of International Affairs (UI). Here you can book seminar tickets, become a member, buy copies of our magazines, and access research publications. You can get in touch with us through email: **info@ui.se or +46-8-511 768 05**

Also, follow us on Twitter @UISweden or like us on Facebook!

SWEDISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Visiting Address: Drottning Kristinas väg 37, Stockholm

Postal Address: Box 27 035, 102 51 Stockholm

Phone: +46 8 511 768 05 Fax: + 46 8 511 768 99

Homepage: www.ui.se